Opetus- ja kulttuuriministeriö 3.6.2025
Eduskunta

Valtionvarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Asiantuntijalausunto; jaoston kokous 4.6.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys vuoden 2025 lisätalousarvioksi sisältää opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle palkkaratkaisun johdosta lisäystä yhteensä 1,397 milj. euroa.

Opetushallituksen avustusmomentin budjetointimenettelyä muutetaan siten, että EU:n, Pohjoismaiden ministerineuvoston ja muiden rahoittajien rahoitusosuuksilla toimeenpantaviin kansainvälistymistä edistäviin ohjelmiin myönnettävät avustukset ja apurahat budjetoidaan jatkossa bruttoperusteisesti myöntöpäätökseen perustuen. Muutos on kustannusneutraali, koska menoja tai niiden palautuksia vastaava osuus lisätään tulomomentille.

Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelman hankekauden jatkamisen vuoksi määrärahan käyttöaikaa pidennetään uudelleen budjetoinnilla ja henkilötyövuosien määrää nostetaan.

Hallitus päätti puoliväliriihessä, että se tukee opetuksen järjestäjien edellytyksiä vahvistaa suomi ja ruotsi toisena kielenä -oppimäärää koskevan opetuksen vaikuttavuutta. Samalla varmistetaan S2/R2 -opetuksen kohdentaminen siitä hyötyville oppilaille. Toimenpiteeseen kohdennetaan 8 miljoonaa euroa vuonna 2025, oka sisältää erillisen määrärahan kielitaidon arvioinnin valtakunnallisen mallin toteuttamiseen sekä Opetushallituksen kehittämistoimille ja valtakunnalliselle jalkauttamiselle (mm. avustukset kunnille).

Suomen Akatemia nykyinen hanketietojärjestelmä korvataan suurelta osin valtion yhteisellä digitaalisella valtionavustusjärjestelmällä. Suomen Akatemia vastaa yhteiseen järjestelmään integroitavien toiminnallisuuksien (erityisesti kansainvälinen tieteellinen arviointi) rakentamisesta ja tähän on esitetty 645 000 euroa. Lisäksi rahoituksesta maksetaan nykyisten tietojärjestelmien ylläpitokustannuksia uuden järjestelmän käyttöönottoon saakka.

Kansallisarkiston päärakennuksen peruskorjaus usean viraston (Kansallisarkisto, Celia, Kotus, Opetushallitus, Suomen Akatemia) yhteiskäyttöiseksi toimitilaksi alkaa vuoden 2025 lopussa Kansallisarkiston aineistojen siirrolla väistötiloihin ja muihin toimipisteisiin ja tähän tarkoitukseen on esitetty 930 000 euroa. Kansallisarkistolle on lisäksi esitetty 750 000 euroa massadigitointihankkeelle, jossa on tarkoitus aloittaa Digi- ja väestöviraston, aluehallintoviraston ja valtioneuvoston aineistojen massadigitointi.

Psykoterapeuttikoulutuksen järjestämiseen varattu 2 miljoonan euroa määräraha esitetään siirrettäväksi ministeriöiden välisen sopimuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen lisäyksestä 3 000 000 euroa johtuu kansallisten tutkimusinfrastruktuurien ja 1 500 000 euroa paikallisten tutkimusinfrastruktuurien maksatusten ajoitusten

muutoksesta. Nämä ovat osa EU:n elpymis- ja palautumistukivälinettä. 900 000 euron vähennys johtuu Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien ylläpitoon ja yhteisen valtionavustusjärjestelmän integraatioon liittyvän hankkeen toteutuksen viivästymisestä.

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksesta vähennetään 1 244 000 euroa, koska vuonna 2024 maksatuksia oli vastaavasti ennakoitua enemmän.

Taiteen edistämiskeskukselle ehdotetaan 100 000 euroa taiteilijaeläkkeiden myöntämiseen tarkoitetun tietojärjestelmän hankintaan. Lisäksi taiteilijaeläkkeiden maksamiseen varatun momentin (mom. 29.80.16) käyttöperusteluja muutetaan siten, että määrärahan käyttö uusien taiteilijaeläkkeiden ja taitelijaeläkkeisiin liittyviä perhe-eläkkeiden myöntämiseen rajataan ainoastaan eläkemäärän mukaan.

Museoviraston toimintamenomomentille ehdotetaan 600 000 euroa Kansallismuseon uudisosan ohjelmiston tuottamiseen ja Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyskohteiden tilakustannuksiin osoitetun määrärahan (mom. 29.80.20) käyttöperusteita muutetaan siten, että vuonna 2025 määrärahaa saa käyttää myös Kansallismuseon tilojen varustamiskustannuksiin.

Tampereen Teatterin peruskorjaus- ja laajennushankkeeseen ehdotetaan 2 500 000 euroa. Suomen Kansallisteatterin kuparikaton peruskorjauksen suunnitteluun ehdotetaan 990 000 euroa. Suomenlinnan kuivatelakan teknisten laitteiden korjaukseen ehdotetaan 200 000 euroa.

Lasten ja nuorten harrastustoiminnan määrärahaan (Harrastamisen Suomen malli) ehdotetaan 5 milj. euroa lisäystä. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus turvaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia mahdollistamalla maksuton ja mielekäs harrastus koulupäivän yhteydessä.

Harrastamisen Suomen mallin rahoitus jaetaan valtionavustuksina kunnille, jotka vastaavat mallin toteutuksesta oman kuntansa lasten ja nuorten toiveiden mukaan. Talousarviossa toimintaan osoitettu määräraha on tällä hetkellä 14,4 milj. euroa vuodessa. Vuosittain kuntien hakusummat ovat merkittävästi käytettävissä olevaa määrärahaa suurempia, yhteensä noin 25 milj. euroa. Reilulla 14 milj. eurolla vuodessa toteutetaan Harrastamisen Suomen mallia 267 kunnassa ja viikoittaisessa toiminnassa on mukana noin 160 000 lasta ja nuorta. Suomessa on noin 560 000 peruskoululaista, jolloin malli tavoittaa heistä arviolta 28 %. Suurten kaupunkien osalta tilanne on vielä heikompi, niissä mallin rahoitus riittää tarjoamaan harrastusmahdollisuuden vielä vähemmälle osalle peruskoululaisista.